

FIGYELMEZŐ

az egyetemes literatura' körében.

Kiadó szerkesztők:

SCHEDER, VÖRÖSMARTY, szerkesztő társ: **BAJZA**.

Pesten.

Martius' 7d. 1837.

9. szám.

Tartalom: Francia literatura. Hasonlító nyelvészet. Eichhoff: az europai és indiai nyelvek' párhuzama (*Garcin de Tassy ut. P.*), 69. l. Magyar literatura. Drámák. Kleinszky László' színjátékai (*Tóth Lőrincz*), 71. l. Iskolaügy. Debreczeni iskolatörvények, 74. l. — Literaturai mozgalmak, 76. l. Jelentés egy pasquillans lársaságról (*Bajza*), 76. l. — Hirdető, 3d. sz.

FRANCZIA LITERATURA.

Hasonlító nyelvészet.

- 1) *Parallèle des langues de l'Europe et de l'Inde, ou étude des principales langues romanes, germaniques, slavonnes et celtiques comparées entre elles et à la langue sanscrite, avec un essai de transcription générale, par M. F. G. Eichhoff, docteur ès-lettres, membre de la Société asiatique, bibliothécaire de la Reine. Paris, Impr. royale. 1836, n. 4r. (30 franc).*

Ezen világ-érdekű munkáról egyike a' legcompetensbb bírának, Garcin de Tassy, a' párizsi ázsiai-journalban így ír:

Az újabbkori philológiának legbecsesebb fölfedezése kétségkívül az, melly az elbámult Európának megmutatta, hogy nyelveinek: az oroszoknak és francziának, a' németnek és litvánoknak, ugy a' görögnek, latinnak és keltának eredetét Indiában kell keresni. A' philologia egy nagy nemzetségek láttatja velünk azon tömérdek népséget, melly az indus tengertől az atlantiig 's Ceylon szigettől Islandig lábtónként elterül. Egyedül e' csodálatra méltó tudomány nyújthat még nekünk némi adatokat a' világ' átváltozása, a' népek' legrégibb vándorlása 's a' nemzetek' mozgásai felől. A' his-

toria hallgat e' nagy kérdések felett, 's a' nyelv-buvároknak tartatott fenn e' historiai sötétbe némi fényt hinteni. Valóban, egyedül ők mutathatják ki például a' keltákban Közép-Ázsiának legelső gyarmatait, kik lassanként a' nyugatnak végső széleire nyomattanak; ők a' germanokban 's majd a' szlávokban és latinekben egy újabb időnek kiköltözöttjeit; ők végre a' görögökben a' legutolsó népet, melly, Európába költözendő, Ázsiát elhagyá. Mind ezen nyomozatoknak alapja a' sanscrit, melly mintegy összehasonlító lábtó határozza meg e' különböző nemzetek' helyeit az emberi nép' vándorlatában. Így az általunk legelőször említett népség' nyelvében (a' keltában) csak határozatlan 's ingadozó nyomait láttatja egy előkori 's eredeti (primitif) nyelvnek, míg az utóbbiakban annak mélyebb, bár fokenkénti nyomaira, a' görögben pedig még pontosabb megújulására ismerünk.

A' tudósok, kik legtöbbet tettek munkáik által e' philologiai nyomozatok' megnyitására: Wilson Angliában, ki igen használható szótárt 's gyönyörű fordításokat készített; Bopp Németországban, ki olly lelkesmeretesen dolgozott 's a' sanscritot különösen a' classicu-

sok' tanulóinak tevé érdekessé; 's Burnouf Ödön Franciaországban, ki annak becsét még inkább nevelé, 's nagy tudományyal irt munkáiban e' régi nyelvnek (a' sanscritnak) a' zend-del és pali-val ugyanazonságát megmutatá. — Eichhoff, kinek e' nembeli dolgozatai már is szép nevet szerettek, egy külön munkában akará előterjeszteni a' sanscrit' tudományából az europai nyelvekre háramló, már ismert eredményeket, valamint azokat is, mellyekre öt hosszas és fáradságos vizsgálatok e' nemben vezeték. Említett munkája egy festői tábláját adja az ugy nevezett indo-german, vagy helyesebben, indo-europai nyelveknek, 's azokat ugy terjeszti elő, mint külön irányokban elhajló sugarait ugyanazon központnak, a' sanscritnak. E' feladat, igen érdekes valóban 's a' tanúltak' figyelmére méltó, Eichhoff munkájában nagy mértékben elégitőleg van kivíve. A' tudós bevezetésben, melly a' könyvnek első részét teszi, a' szerző mindenk előtt egy futó pillanatot vet a' nyelvek' alakulására 's külön csoportokra elágazására. Általában, ezen bevezetésben szintugy mint az egész munkában az adatok' pontossága a' kifejezés' nemességével 's tisztaságával párosul. De vannak ott is, valamint a' könyv egyéb részeiben, állítmányok, mellyeket igen nyomosan vonhatni kétségbe. Azonban kiki érti, hogy egy 500 lapnyi 4ed rétü kötetben csúszhatnak be pontatlanságok. A' 23dik lapon, például, van egy, mellyet itt helyszerűnek tartunk kiemelni. A' mai hindosztáni nyelv nem az Indus' partjain alakult a' sanscritból 's arabból, mint a' szerző mondja, hanem a' hinduból és a' persából, melly utóbbi a' győztes muzulmánok' nyelve volt. Azon számos arab szó, melly a' mai hindosztániban található, a' persából jött bele. Mi a' hindut (hindu nyelvet) illeti: ez azon nyelv, melly India' éjszaki részein a' sanscrit' helyébe lépett, miután ez már kiment a' szokásból. De az alap a' sanscrit; mind a' mellett is, hogy igen sok szó van a' hinduban, mellynek eredetét a' sanscritban nem lehet találni. Indiának e' középkori nyelve épen ugy áll a' sanscrit'hoz, mint az olasz a' latinhoz.

A' nyelvek' osztályozása után Eichhoff átmege az indo-europai nyelvcsoportra, mi is a' munka' saját tárgyát teszi. Ő e' csoportot felosztja a' romai vagy románra, a' germanra, a' szlávra, 's a' keltára. Az első alosztályban

foglaltatnak a' görög és a' latin, a' román, a' spanyol, a' portugál, az olasz és a' francia; a' másodikban a' goth, a' tudeszk, az alleman vagy német, a' hollandi, a' svéd, a' dán 's angol; a' harmadikban a' porosz (ó porosz), a' litván (kis orosz), a' szláv, az orosz, a' szerb, a' cseh, a' lengyel; végre a' negyedikben a' gáel, 's a' cymber vagy albretagnei.

Mi nem fogunk itt mulatni a' hangok és szótagok' azon osztályozatán, melly e' munkának második részét teszi. Mind ez e' könyvben tökéletesen ki van fejtve, nemcsak e' részben 52 lapon, hanem a' kötetnek végén is egy 16 lapú toldalékban, hol Eichhoff áttekintését adja a' világ' főbb nyelvei' alphabetumának. Ő e' különböző alphabetumokra az átirásnak egy egyenlő rendszerét alkalmazza, mellyből kitetszik, hogy azon alap- és természeti alphabetum, mellyet ama' különböző leirási rendszerek inkább vagy kevesebbé teljesen adnak vissza, nem áll többől mint ötven-egynéhány egyszerű hangból, mellyek itt-amott különbözőleg vannak ejtve (modulations), vagy tagolva (articulations). Legérdekesh a' hangok' ezen osztályozatában 's annak mintegy kivonata: a' betük' átváltozásának táblája, mellyben láthatni, mikép alakítatnak 's képeztetnek az indus magán- 's más-salhangzók a' görögben, a' latinban, gothban, németben, litvánban, oroszban, 's keltában. Különös az, hogy mind a' mellett is, hogy valamennyi europai nyelv, kivéven a' finnt 's a' baszkot, *) indus eredetű, alphabetumjok mégis a' zsidó (héber) alphabetum, mellyet, mint tudva van, a' görögök a' phoenikebeliektől vettek által 's ugy a' görögöktől a' latinok, a' germanok, a' szlávok.

A' harmadik rész az egybehasonlító szótagot foglalja magában. Eichhoff itt a' szokat három rendre osztja: a' részecskék vagy szócskák- (particules), a' nevek- (noms), és az igéké (verbes). Így a' szótár is három részből áll. Ez a' felosztás igen helyes; csak ugy tetszik nekünk, hogy Eichhoff ur igen helytelenül teszi a' névmásokat a' részecskék közé, 's hogy azokat a' nevekhez kell vala soroznia. Ugyanezt teszik az arabok, kik szinte csak ama' három beszédrészt (partes orationis) különböztetik meg. Igaz, hogy Eichhoff ezen sorozásra az által indított, mivel a' sans-

*) Talán a' magyart is. Legalább Körösi szint' e' véleményben látszik lenni. P.

critban 's az indo-európai nyelvekben az adverbiumok a' névmásoktól származnak, 's így alkalmasnak látszhatott, e' két rendű szókat egy táblában adni.

A' nevek' osztálya az, hol az etymológiák legszembeszökőbbek. 'S minthogy itt a' sanscrit szók latin betűkkel vannak a' legpontosabban visszaadva, mi mindazokat, kik a' sanscrithez nem értenek 's mégis meg akarnak győződni az európai 's indus nyelvek' rokonsága felől, különösen e' résznek figyelmes megolvasására szólítjuk fel. E' rész még sokkal bővebb is lehetett volna; de Eichhoff elegendőnek tartá, csupán a' leggyakorlottabb szókat adni módszeres következésben, miből aztán egy tíznyelvű (décaglotte) szótár támadt, melly rendkívül érdekes. Az igék' sorában, melly a' legfontosabb, öt száz sanscrit gyök-szót találunk tagadhatatlan világgal keresztültörni az európai nyelveken, 's ezekben a' szóknak határtalan számát alkotni.

Az összehasonlító nyelvtan (grammatica) követi az összehasonlító szótárt, 's azt, mint helyesen jegyzi meg Eichhoff, nem kell felnyitni addig, míg a' szótárban előkészületeket nem szereztünk, mert előbb ismerni kell a' szónak testét 's annak lényegi és maradó állományát, mielőtt hajlításai 's esetlegi változásaiba ereszkednénk. Ez a' könyvnek negyedik része 's talán az, melly leginkább ki fogja elégíteni a' nyelvtudósokat. Eichhoff itt elemeit adja a' név- és igehajlításnak mindazon európai nyelvekben, melylyek' összehasonlítását célul vevé. Több egymás után következő táblákban kimutatja az indo-európai nyelvekben a' szók' végzetit 's hajlításait, 's végül ugyanezen hajlításokból példákat hoz fel, mellyek az előre bocsátott teoriát erősítik. Jelesül a' görög és latin név- és igehajlítás felett, a' sanscrithez képest, tett jegyzetek telvék igen jeles és elmés észrevételekkel.

Nem azt mondjuk, hogy az etymológiák' ezen tengerében nincsenek néha bizonytalanok vagy vihatók, avagy ismétlések, melylyek egyébiránt elkerülhetlenek, sőt többnyire hasznosak; hanem, hogy Eichhoff' munkája gondos, lelkismeretes, az ő sok és alapos ismereteinek 's belátó szorgalmasságának tanúja; sőt hozzá teszszük, hogy az csak fölülte hasznos lehet mindazokra nézve, kik etymológiákkal 's származtatásokkal foglalkoznak,

és még azokra nézve is, kik ama' nagy historiai kérdések' megfejtése körül fáradoznak, mellyek a' magasabb irányú szellemek előtt olly annyira érdekesek. Maga azon mód, mikép a' munka fel van osztva, kinekkinék könnyűvé teszi, felkeresni azon nyelvnek eredetét, melly őt leginkább érdekli, avagy pedig valamely ágazat' eltéréseit nyomozni. Sajnálni lehet, hogy Eichhoff ezen összehasonlító munkában a' sanscritből eredt európai szók mellé nem tette egyszersmind az indus nyelvek' azon szavait is, mellyek ugyanazon kútforrásból erednek, például a' hindosztán, a' mahrat, a' bengal 's több nyelvbelieket. A' rokonságok' ezen összehasonlításból véleményünk szerint két nevezetes tett nyert volna még bővebb behozást, t. i. először az, hogy gyakran magában Indiában a' sanscrit szók, az újabb indus nyelvekben módosultak, ugyanazon vagy hasonló változásokat szenvedtek, mint a' velök egy eredetű európai nyelvekben; 's másodszor az, hogy gyakran e' változások még nagyobbak azon sanscrit eredetű nyelvekben, mellyek mai nap szintazon vidékeken élnek, hol hajdan a' sanscrit divatozott, mint azokban, mellyek e' köz bölcsőtől több ezer mérföldnyi távlatban élnek. Ohajtható, hogy Eichhoff, ki e' könyvében ügyes munkásságának olly szép zálogait adá, szánná el magát ugyanazt tenni India' főbb nyelveire nézve, mit itt az európai nyelvekre nézve tett. Akkor látni fognók, mikép oszlik fel az indiai nagy népcsalád külön csoportokra, 's azok' korszakait és változásait nyomozhatnók; akkor látnók, mikép módosul nyelvök a' hely, a' nemzetségek 's azok' békés vagy háborus szokásaik szerint, 's ebből a' földteke' ezen szép részének történeteire nézve újabb fényt 's világsugárt nyernénk.

P.

MAGYAR LITERATURA.

Dramák.

- 4) *Klimentinai Klimentinszky László' eredeti színjátékjai. Kassán, Werfer Károly' nyomtató intézetében. 1836. 12r. Első kötet. 252 lap. Foglalatja: 1) A' bosszú kard, vagy: a' méregkeverő; eredeti szomorujáték 4 felvonásban. 2) Agnes az árulóé, vagy: az új divatu ingek zavart csináltak; eredeti vígjáték 1 felv. 3) A' titok, vagy a' szerelem' véletlen szerencséje, eredeti érzékenyjáték 3 felv. 4) A' koczka-velés, vagy: az igaz barátság és testvéri szerete', eredeti vitézi nézőjáték 2 felv.*

Igen víg szomorujátékok, 's igen szomorú vígjátékok! mellyeket, alig hiszem, hogy a'

*

tiszt. szerzőnek előszavában kijelentett azon jó ügyekezete is menthessen, mi szerint „a’ lehetőségig tetszős áldozattal hazájának oltárára járulni kíván.“ — Mint a’ kötet elébe biggyesztett „Tudnivalókból“ kitetszik, a’ szerző „eredeti színjátékai“ írásában leginkább azt vette zsinórmértékül, hogy azok nem kikeresett új ’s érthetetlen vagy szokásban nem levő, de érthető jó ’s elfogadott szókkal írva legyenek.“ ’S míg a’ tiszt. szerző illy nézettől hatalmasan lelkesítve eredeti drámáit összeírta: másik tulságba bukott; drámái ugyanis olly silány, vizenyős, erő- ’s lélektelen nyelven, sőt, a’ mit szigorúbban megkivánhatni, (mert lelkesen ’s erőteljesen írni nem mindennek adatott) olly hibás, olly grammatikátlan nyelven vannak írva, hogy nem teszek a’ tiszt. szerzőnek méltatlanságot, ha őt, mielőtt drámákat írna, nyelv ’s helyesírás’ tanulására utasítom. „Hibázni ugyan emberi miv“ mint a’ szerző magát előlegesen vigasztalja „s mindenkinek tetszeni lehetetlenség, akarni pedig igen hiú kívánat;“ azonban én félek, hogy ennyit hibázni, mint előttem fekvő lapokon a’ szerző, csakugyan nem emberi miv, ’s hogy ennek következtében a’ tiszt. szerző nem csak mindenkinek nem, hanem felette kevés embernek tetszhetik. Drámái ugyan eredetiek annyiban, hogy fordítva nincsenek (mert nem is léteznek más európai nyelveken illy elmeszülemények); de hol van azokban az eredetiség’ nemesebb értelme, hol csak egy eredeti jelenet, hol egy eredeti gondolatocská? — A’ ki épen érdekes, kitünő, híven tartott charactereket, vagy csak némi characterfestést és lélektani nézeteket keresne e’ nagy vízözönben: keserűen csalatkoznék. Állításaim’ bebizonyításául, úgy hiszem, nem szükség egyebet tennem, mint ezen első kötetben foglalt darabok’ tárgyát ’s szerkezetét elbeszélnem, ’s a’ nyelvnek, mellyen irattak, némelly virágait ’s kincseit kimutatnom.

A’ bosszuló kard’ tárgya vétetett nem emlékezem mellyik évi Hébében olvasható elég silány elbeszélésből. Revistyei, ki egy spanyol jó barátjától Zuniától szinte Zuniqa nevet viselő ’s olly tulajdonnal bíró kardot nyert ajándékba, a’ melly minden embert meggyőző hordozója’ kezében „ha annak viseltetik védelmére vagy bosszuállására, a’ mit minden felett szeret“; ezen Revistyei ellopja Hazán lévai nagylelkű török basa’ angyalszép hűgát

Zelmirát, ki a’ keresztségben Róza nevet nyer. Hazán igen szereti elszökött hűgát ’s hogy érte bosszuját állja, Moktár várnagya által egy szál kardra hűja Revistyeit. Azonban Ibrahim bég, egy köznapi gazember, ki Zelmirát szereti ’s Hazánt meg akarja buktatni, arra beszéli ezt, hogy mivel a’ Zuniqa-kard bizonyos halálát okozandja párviadalban, jobb lesz Revistyeit méreggel megégetni ’s a’ nagy munkát magára vállalja, Zelmira’ kezét kívánva jutalmúl. A’ nemeslelkű Hazán eleinte vonakodik ugyan, de azután csakugyan reá áll. Ibrahim most már magyar vitéznek öltözik ’s bemenvén Revistyei’ várába, egy, török fogságból most szabadult régi hű szolga’ képében a’ mérget azonnal beadja Revistyeinek ’s elillan. Ez által nagy czélokot akar elérni (lásd III. felv. 2. jel.) t. i. Zelmira’ kezét és Hazán’ hivatalát; ha ugyanis „a’ császár megtudja, hogy Hazán illy módon akarta kikerülni a’ párviadalt, számkivetésbe küldi ezt ’s hivatalát Ibrahimnak adja (milly pontos számolás!). Szegény jámborvitéz Revistyei csakugyan beveszi a’ mérget ’s nem sokára meghalván kijátszsa fenséges vitézi szerepét. Ekkor a’ szelíd Rózában ébred amazoni lélek, férjeért bosszút állni esküszik ’s egészen megszűnik szelíd nő ’s Hazán’ hűga lenni. Ellen nem állhat; an Vajdafi várnagy’ és a’ selmeczi bányagróf’ kérései, végbe viszi hősi czélját, t. i. férje’ halálát a’ vidéken eltitkolván, maga fekete vitéznek öltözik, ’s férje helyett párviadalra száll. Hazán, midőn látja, hogy a’ fekete lovag kit Revistyeinek hisz, közelget: Ibrahimot agyon döfi; azután vitéz-alakba burkolt hűgát is meggyilkolja ’s megölte reá ismer. — Ez a’ tárgy; most lássuk a’ darab’ szerkezetét. Első felvonásban egy szolga elbeszéli, miként lön Zelmira ura’ hitvese. Revistyei haza jön ’s feleségével egy kicsit érzeleg. — Hazán a’ lévai várban búsul; Moktár vigasztalja. Ibrahim bég fellép ’s egy keveset fecseg a’ szolgákkal. Második felvonásban Moktár eljön Revistyeihez ’s a’ basa’ kihívását hetvenkedve tudtára adja; Revistyei elfogadja; Róza megijed; Revistyei elbeszéli neki a’ Zuniqa’ történetét, ’s a’ selmeczi bányagrófnak a’ párviadalt hírül adja. — Léván Ibrahim Hazánt rá beszéli, hogy Revistyeit méreggel étessék meg. Harmadik felvonásban Hazán basa és Moktár várnagy közt valóságos érzelgő jelenés,

mellyben ez Ibrahimot gyanuba hozza Hazán előtt. — Ibrahim magyar vitéznek öltözve bemegy a' revisti várba, ott Vajdafi várnaggyal akad; ez reá fogja, hogy talán „a' pajkos Mihály“ — Ibrahim, kinek úgy sincs bizonyos terve kidolgozva, megegyezik benne, hogy ő „a' pajkos Mihály“, Revistyei' hajdani hiv szolgája. Revistyei előhivatik, szívesen fogadja; ekkor Ibrahim elővesz egy palaczkot 's abból jót iszik, Revistyei megkívánja 's kér tőle, Ibrahim egy másik, mérges palaczkkal felcseréli azt 's Revistyei mérget iszik belőle; azután elmegy magyar bort hozatni, Ibrahim ezalatt megszökik. — Revistyei' gyomra fájni kezd, Róza sajnálja, 's az némi száraz férji és hazafi-érzelgések után meghal. Negyedik felvonásban Róza férjruhába öltözve amazonkodik; Vajdafi szépen kéri, hogy ne kockáztassa életét, Róza nem enged; a' selmeczi bányagróf megérkezik 's a' viadal' elintézését magára vállalja; Hazán szinte eljő, Ibrahimot leszúrja. Azután a' párviadal Rózával. Azután Revistyei' temetése, harangszó és halotti ének.

A' tiszt. szerző Versegny' írásmódjával él többnyire, de azzal sem következetesen. A' nyelvhibák: érzel, hallyad, szomorkodj, felölírás (fölrírás), engedéssel, kedv(v)el, sies, engedődött, képpes, stb. minden lapon számosak. — Szabad legyen néhány nyelvirágot 's character-ábrázolatot kiirnom, mellyekből könnyű következtetést húzni a' többire.

24. lap. **Revistyei:** Reményelem, hogy az én szívem' lelke többé esenkedni nem fog.

Róza. Nem többé, nem; de egyedül neked, kedves Andorom, élni.

26. lap. „Nem; édes szava id dal iránytalanul igyekszel belső epekedéseidet kebledbe fojtani, hasztalanul illy kecségtető mondásiddal „gondoskodásom' célját szerető szívembe semmisíteni“ (értse, a' ki érti!)

53. lap. „Az élet legdrágább emberi kincs, azt sem adni, sem megtartani az halandói hatalomnak nem engedődött“ (milly bölcsen!)

Hazán sokat tart a' lelkiismeretre, mert midőn Moktár arra akarja venni, hogy hugát hadi erővel vegye vissza (26—27. lap), Hazán ezt veti ellene: „a' lelkiismeret, ez a' drága emberi kincs, mellyel a' ki bír, a' legboldogabb halandó, ez — ez hátráltat abban — saját inyemért hasztalanul vért ontani —

azt nem — nem — lehetetlen tennem“ 's ugyan ezen Hazán csakhamar reá áll Revistyei' megmérgezésére (51—52. lap) 's az ellen semmi más kifogása, mint hogy „tette kitudathatnék“, ő megegyezik abban „csak ki által és mi módon lesz eszközlése örökös setétségű fátyollal vonódhatnék-be. Különben“, ugymond, „ha napfényre jőne, veszedelmes és káros következései lehetnének az egésznek.“ — Ugyan e' Hazán, ki a' 61. lapon ezt mondja: „Félni egy vitézhez nem illő gyöngeőség“ az 50. lapon így habozik: „A' kard — ez valóban különös ajándék. A' legerősebb bajnok tédet hajt a' legutolsó vitéznek, magam is már kezdek tartani tőle. De mégis — ő leeshetik — ez — ez bátorságot adjon bosszus tervemhez. (minő következetesség!)

(74. l.) Ibrahim, midőn a' mérget szerencsésen megittatta Revistyeivel, 's ez elment tokajit hozni; szökni akar, de eszébe jut a' tokaji 's illy lélekfestő drámai habozásban van: „ejnye, el is felejtém, hogy most már többé itt' mulatnom nem bátorságos; — de a' tokaji — ej, hagyjuk ezt másszorra, — nincs a' magyarokkal mit tréfálni stb.

Itt ott büdös hazafi-bombasztók: „Csalódatok, a' magyar hasonló egy kölykeitől megfosztott dühös oroszlánhoz, minden veszedelmet bátran félre vet, a' sors' csapását békével hordja 's végtére győz.“ És e' szavak egy török' szájában! (55. l.) 'S egyebütt (45. l.) egy török nő mondja saját fájáról: „a' török, ki vadságban neveltetett, abban él 's hal, a' legerősebb igazságu szólást kétségbe hozván hamisnak képzeli.“

Azt tartom, a' mondottakból világos ítéletet hozhatni a' Bosszuló kard' becséről. Meg nem állhatom azonban, hogy a' darab után biggyesztett „Jegyzést“ ide ne írjam ritkaságul, mellyből a' tiszt. szerzőnek mind a' színi hatásról nézete, mind stílje kitündöklök. „A' mi ezen darab' előadását illeti a' lovakkal való megjelenésre nézve, úgy ezek, ha azt a' játékszín' szorult helye meg nem engedné vagy más lehető akadályok előjönnének, minden változás nélkül elmaradhatnak. Ohajtó (!) volna azonban, hogy az mindég lovakkal előadódna (3 hiba egy szóban!); melly, mind az előadásra, mind a' nézőkre, mind pedig az egész játék tartalmára nézve nagyobb benyomással van, (!) és az Egésznek egy tetsző jelenetet ad. Ugyan adtak-e Lessing és Tieck

üdvös) intéseket valaha egy színmű' előadá-
sára nézve?!

Még csak azt kívánom kimutatni, minő
mester Klestinszky ur a vígjátékban. „Ágnes,
az árulóné“ (eredeti vígjáték 1 felvonás-
ban) következő érdekes bonyolódáson épül:
Lajos és Emília szeretik egymást, de Lajos
haragos természetű, 's rajoskodó, neki ritkán
van kedve a' „csellemhez.“ Többek közt Emí-
liára azért, hogy ez, a' neki átadott ingre való
anyagból holnapig nem akar új divatu ingeket
varrni, nagyon felfortyan, 's e' miatt szegény
Emiliának szörnyűk kínjai, (mi finom cselszö-
vény! mennyi gyöngédség a' képzeletben!).
Van ezen kívül a' szomorú vígjátékban egy
pár ember; Károly és Ágnes. Ágnes Károly-
tól megtudja, hogy Lajos Emiliára haragszik,
ezért Lajost leckézni kezdi, ez dühbe jő 's
gorombaságokat mond; Károlylyal, ki testi
lelki jó barátja, szinte nevetlenkedik; Ká-
roly párviadalra hívja; ezen Lajos észére jő,
Emiliával megbékül; jobbulása főpontját éri,
midőn Ágnes azt hazudja neki, hogy Károly
agyon lötte magát. Azonban Károly az új di-
vatu ingekben előjön; Ágnes őt form aliter
megkéri, kiséül, hogy már régen szeretnék
egymást, még pedig illy érdekes dialóghban
(148. l.):

Károly. Be boldog vagyok! én már régtől
szeretlek.

Ágnes. Én is.

Természetesen mind a' két pár összeházasodik,
's minden rendén van.

A' tiszt. szerző' vígjátéki nyelve semmiben
sem különbözik a' tragicaitól. Hasonló gram-
maticatlanság, hasonló prósa bombaszt, (egy
új neve a' stílhibának, mellyet Kl. ur talált
fel) p. o. (122. l.) szaporán beszélj, különben
megfójt a' szólni kívánt lelkes ohajtás, (123.
l.) Nem emberem a' hazagság; hasonló gyön-
gédség (132. lap.):

Ágnes: megbántásomat békével nem néz-
hetem.

Lajos: Bánom is én, úgy is nincs' többé
semmi becse előttem egy fehérszemélynek.
Haragodat fel se veszem.

Jó versíró is Kl. ur; szinte felülmúlja Ti-
nódi Sebestyént; például Ágnes' dala:

(125. l.) Szabad vagyok, mint a' madár,
Könnyebb még mint a' kantár,
Vigan élem én világot
Szeretem szabadságomat.

(140. l.) Legyen állandó szeretetünk
Köztünk ha fog maradni,
Halál te légy gát közöttünk
Testünk ha fog omlani.

Végül mit tehetek jobbat, mint ha a' tiszt.
szerzőnek gondos figyelmébe ajánlom előbe-
szédében mondott ön szavait; hogy: „hires
íróink azon polczra, min most állanak, gya-
korlás, kettőztetett ipar és ismételt munkáló-
dás által jutának“; különösen pedig a' tiszta
grammaticát. Mert ha munkálódását a' kez-
dett uton gondatlanul folytatja: félő hogy pél-
dabeszéddé lesz a' hazában így írni le a' rend-
kívüli béketürest: „unalom nélkül átolvassa
Klestinszky' eredeti színjátékai' mind a' 252
lapját.“ —

Tóth Lőrincz.

Iskolaügy.

1) *Oskolai törvények, a' helvécziai vallástételt köve-
tők' Debreczeni Collegiumában felsőbb tudományo-
kat hallgató tanulók' számára. Kiadta Szoboszlay
Pap István (mint) Egyházi Főjegyző. Debreczen-
ben, 1836.*

A' nevelés az emberben elrejtett tehetsé-
geknek, azokra tett czélszerű hatás általi ki-
fejtése; hogy kifejtett tehetségével az is-
kolai porból az életbe által lépő, helyzeté-
hez aránylag a' társaság' javára munkálód-
hassék. Ezen gyakorlati irányra minden neve-
lés tartozik ügyelni; mert hiszen miért is ta-
nulnánk? ha nem azért, hogy majd a' legna-
gyobb tanító, az élet, legalább igen sokszor
kárunkkal ne tanítson. Különösen pedig tar-
toznak ezen irányra a' nagyobb nevelő intéze-
tek ügyelni; honnan a' növendékek már már
életbe lépők. Ezen irány' eszközlésére olly
rendszabályokra van szükség, mellyek mind
a' tehetségeket czélirányosan fejtsék, mind
a' kifejtetteket az életre irányozzák, hogy a'
nevelésnek az a' sikere legyen, mit tőle mélt-
án várhatni. Azaz, az iskolai szabályoknak
az iskola' falai közt is hatóknak; de innen az
életre is irányzottaknak kell lenni.

Midőn a' debreczeni collegiumnak három
részre, u. m. I. közönséges, II. különös tör-
vényekre, III. a' törvények' végrehajtására
osztott LXX. törvényeit átnézvén, a' XIIIik
törvényt, melly szerint, tisztességes házak-
nál szabad a' tanulónak társaskodás végett
megjelenni, stb, kiemelem, tudom lesznek
józanok, kik az illy tisztos társalkodásnak
törvény általi megengedése felett, hol az em-
ber emberré képeztetik, velem együtt csodál-

kozni fognak. De még inkább fognak a' józanok csodálkozni, hogy akadnak olly iskola-előjárók, kik a' fiatal embernek a' tisztességtársalkodást csak azért is akarnák tilalmazni; mert nekik növendékeikkel egy társaságban mulatni alacsonyágnak látszik. Alig van olly emelt gondolkodás, melly a' kevélységnek ennél magasabb fokát, 's a' nevelésnek nagyobb ellenmondását tudná alkotni. Az ilyenek nevelik, vagy csak növesztik tulajdonkép azt a' valódi értelemben vett k..... diákokot, kinek talán, ha tudománya van is, semmi izlése, semmi társalkodása, semmi előadása; 's midőn az életbe lép, minden társalkodási szellem nélkül van, iskolai üres gőgje az életben bókolókra 's jutalmazókra nem találván, rút elégedetlenséggel veti meg az előtte nem hajlongó világot, nyomorún 's hatástalan él, talán az egész társaságra nagy hatással lehetendő, ha a' nemes társalkodásnak ollykor ollykor csak egy szikrája érinthető vala.

Még inkább fog a' józan gondolkodó csodálkozni, hogy a' XVI. törvény szerint, tanulónak játékszínbe, a' nemzet' nagy templomába, és közönséges bálókba, az ifjat legkitünőbbben idomító társaságba, menni tilalmas; mint ha amaz a' vétek' háza, emez pedig a' leggonoszabb emberek' összejövetele volna. Nem; felsőbb felügyelés alatt áll amaz; az egyetemi tanulók pedig, Pesten mint Bécsben, felsőbb engedelemmel adnak nyilvános, fényes táncmulatságokat, még pedig a' hajdan durva 's kitörő fiatal szellem helyett, szelid 's mívelt érzéssel. Az illy tilalmak' következtése, ha az öröme szükségkép lobbanó fiatal tűz, aljas és erkölcstelen helyen keresi azon életet, mellyet a' nemes társalkodásban egész lényét képezőleg élt vala; így a' tisztességes társalkodási szellem helyett, a' legfényesebb tudományosságot is homályosító erkölcstelenné, 's miveletlenné fajul; mi a' legszembe szökőbb nevelési ellenmondás!

Még egy, a' homályos évszázából keletkező törvényt találtam. Ez a' XXXik, melly az ugy nevezett beöltözteknek hosszú fekete dolmányból álló egyenruhát parancsol. Ha szinte ez az öltözet, ott hol a' növendékek egyenesen és kizárólag a' papi szent hivatalokra menendők, illőleg használtatik is, — bár én a' rendes predikatori hivatalt is, annyival inkább ennek növendékeit nem a' közönséges divattól megszese vágó öltözetben; hanem azon hatásokban

állani szeretném, melly szerint az embernek valahára már belsőleg, vagyis erkölcsileg szabadakká ügyekezzenek emelni. De a' melly nevelő intézetben a' növendékek azokká lesznek, mikké lehetnek; megvallom a' hosszú dolmányt, a' be nem öltöztek' divatos ruházataik mellett úgy tekintem, mint a' lelket leverő szegénységnek soha le nem vetközhető helyegét. — Minek azt az emberre sütni? Minek a' gondolkodást, érzést leverni? 's ez által, meglehet, sok jeles tettet elfojtani. Hiszen legyenek bár ezek hivatali tisztességes öltözetek, de ha az idomuló fiatal más ruhát talál öltetni, miért az a' kemény üldözés?

Egyébiránt a' többi törvények az egész nevelő intézetnek virágzására irányozvák, csak az elsőre nézve van még referensnek jegyzése; név szerint ezen szavak iránt szeretne világos lenni: „hogy a' philosophiai osztályba lépők bizonyos tárgyról munkát tartoznak írni:“ vajjon, ez a' munka magyar vagy deák nyelven iratik-e? Ha az első, ugy ellene semmi kifogás; ha második, azt kérdi: miért kívánják épen deák nyelven valamely tárgyról felfogását a' növendéknek. Mit akarnak a' deák nyelv által felfogadni? talán vallást, vagy erkölcsöt, vagy polgári viszonyt? Ezek a' romai classicusokban a' mai korhoz illőleg nem találhatnák. Tanuljuk e' gyönyörű nyelvet mint tudományos nyelvet, de ne tanuljunk rajta gondolkodni, elég azt tudományosan értenünk.

Még az I. törvény' 2dik §-ára van referensnek azon megjegyzése, mi szerint a' nagyobb nevelő intézetekből jöttek, ha jótéteményesek, bizonyítványaik mellett is megvizsgálatnák, ha nem jótéteményesek pedig, a' felsőbb tudományokra, bizonyítványaik' előmutatása mellett szabadon bocsátatnák. Ezen bizonyítványok vagy hitelesek, vagy nem. Ha hitelesek, miért más nevelő intézetek gyanúba-hozásáért új vizsgálatot tenni; ha hitelnélküliek minek egyiket szabadon, és így, meglehet, alap nélkül a' felsőbb tudományok' hallására bocsátani, midőn a' másik megvizsgálatik, csak azért, hogy amaz az alaptalan tudatlanságban mélyebben sülyedjen?

Bezárja ref. véleményét azon szíves ohaj-tással, bár csak már valaha a' nevelés, letvetvén a' sötét századok' characterét, a' maga tisztaságában fogatnék fel kisebb és nagyobb nevelő intézeteinkben, 's minden szabályok

oda irányoztatnának, hogy az ember tanult, művelt, 's emberséges életpolgár legyen.

22.

Literaturai mozgalmak.

— Legújabb jelenetek. Utasító az 1832/6. évi törvénycikkelyek' szakaszaiban előforduló szónak és tárgyának betürendeni feltalálására. Mellyben minden rendelkező törvények szórul szóra előjönnek. Mokcsai és Haraszti *Haraszty György* által kidolgozva. Kassán, nyomt. Werfer. 1836. 12r. 211 lap ('s négy lap nyomtatási hiba!). 1 ft. 12 kr. cp.

Az 1832/6 esztendőben hozott urbéri cikkelyek' sommás és részletes előadása, 's azon cikkelyekben felhívott törvények' előmutatása és magyar fordítása. Készítette *Sebessi Sebessy János*, a' nm. m. k. helytartói tanács' számvevőségbeli ingrossistája. Pesten, Beimel' tul. 1837. n. sr. 106 l. 30 kr. cp.

Magyar törvénykezési szótár. Felsőbb engedelem mellet kiadta *Trattner-Károlyi'* könyvnyomtató intézete. (A' borítékon: A' főmált. m. kir. kuriának törvénykezési mesterszavait egybefoglaló szótár). Pesten, a' kiadók' bet. 1837. n. s. 94 lap. Kötve 30 kr.

Magyar és német zsebszótár. Legújabb helyesírás szerint 's az ujonnan alakított vagy felélesztett szókkal bővítve összeírta *Alsó-Viszti Fogarasi János*. Első vagy magyar-német rész. Pesten, Heckenast' tulajd. Nyomt. Sollinger Bécsben. 1837. n. 12r.

Szófűzér, vagyis a' tudomány, művészet, társalkodás és költészet' ujonnan alkotott, földlesztett v. idomított szavainak jegyzéke ... gyűjté *Kunoss Endre*. 3d. kiadat, ismét 750 szóval bővítette *N. G. Kassán, Werfer'* bet. 1837. 12r. 48 kr. cp.

Doboka vármegye' természeti és polgári esmértetése, köre metszett pecsétjével és földabroszával. *Hodor Károly* által. Kolosvár, Barra Gábor' keresk. 1837. n. s. 927 l. 3.ft. cp., velínen keménybe kötve 3 ft. 40 kr.

Elemi arithmologia, arithmographia. Második rész: Elemi algebra. Számírás közönséges jegyekkel. Írta *Nagy Károly*, (m. tudós társasági 's amerikai philostárs. rendes tag). Bécs, Rohrmann és Schweigerd es. k. udv. könyvárosoknál. MDCCCXXXVII. nyomt. Sollinger. n. sr. XIV és 373 lap. 1 ft. 40 kr. cp.

A' kis számító. Magyar gyermek' kézikönyve. Írta *Nagy Károly*. Második nyomtatás. Bécs, Rohrmann és Schweigerdnél. 1837. Sollinger' bet. n. 12r. 320 lap.

Egyházi beszédek' gyűjteménye. Kolosvár, Barra G. ker. Füzve 40 kr. cp.

A' szent érzések' oltára. Emeltetett magános isteni tisztelet végett, az istent, kegyességet 's halbatatlanságot szerető keresztyén hitvallásbeli minden felekezeti hívek' lelki boldogításokra. Kassán, Ellinger' bet. és költs. 1836. n. s. 288 l. 40 kr. és 1 ft. 20 kr. cp.

Erdélyi predikatori tár. Szerkezteti *Salamon József*. VIII. füzet. Szenczi Molnár Albert' mellképével. Kolosvár, nyomt. Barra Gábor. 1837. sr. 102 lap. 1 ft. cp.

Felső-Magyarországi Minerva. Nemzeti folyóirat. Tizedik évi folyamata. 1836, IVd. kötet. Kassán, Ellinger' bet. és költs. n. s. 239 l. (4 köt. ára 6 ft. cp.).

Tudományos Gyűjtemény. 1836. XIII. köt. Huszad. eszt. folyamat. Szerk. Horvát István. Pest, Trattner és Kár. n. s. (12 köt. ára 5 ft. 36 kr. cp.).

Révkomáromi casinokönyv 1836/7. Első év. Pest, Beimel' bet. 1837. 12r. 34 l.

Elementa iuris naturae privati, publici, seu civitatis et gentium, secundum celeberrimorum Fr. Nob. de Zeiller, ac de Egger, aliorumque de iurisprudentia naturali recentius meritissimorum virorum vestigia conscriptum a *Steph. Banó*, AA. phil. et J. V. Dre, in r. lyceo claudiop. iuris nat. vniv. et civ. rom. prof. p. o. Kolosvár, a' kir. lyc.' bet. 1836. sr. 42 iv. 4 ft.

Notitiae quaedam de lyceo ev. aug. c. Leutschoviensi. Auctore J. Paulo Tomásek, lycei prof. p. o. Particula I. Lőcse, Werthmüller' bet. 1837. 4r. 8 lap.

Aus dem Tagebuche eines in Grossbritannien reisenden Ungarr. Pest, Heckenast' tul. 1837. sr. 215 l. 2 ft. cp.

Gedichte von Theodor Baron v. Palochay. Pest, Heckenast' tul. 1837. n. sr. 104 lap. 48 kr. cp.

— Sajtó a lalt vannak Kassán, Ellingernél *Hrabowszky Dávid'* „utazási rajzai Némethonban 's keleti tenger körül látott 's érzett életképek szerint“, két kötetben.

„Alap-philosophiát“ marosvásárhelyi prof. 's academicus, *Péterfi Károly* hirdet; „természettudományt pedig (physicát), az alkalmazott mathesissal egyesülve, a' haladás' jelen lépesője szerint“ *Tarcsy Lajos*, pápai ref. collegiumbeli természettud. tanítója. Tschärner' népszerű physicája' *Bugát* által készült fordításának második része is legközelebb sajtó alá menendő.

— *Horvát István* a' Tudományos Gyűjtemény' szerkesztésével felhagyott.

JELENTÉS

egy pasquillans társaságról.

A' magyar fiatalabb írók között egy idő óta egy pasquillans társaság állott össze, mellynek tagjai nyilvánosan a' névtelenül írás ellen harezolgnak, titkon pedig character-feszegető pasquillusokat, becsületsértő recenziókat, hamis rágalomhíreket írnak 's nevék nélkül bocsátják közre a' magyar hírlapokban, mint az olvasó több ízben tapasztalhatta. Ezen iratoknak, ámbár néha Kassán, néha Erdélyben jelennek meg, Pesten van m ű h e l y e. Hogy a' két magyar haza közelebről megismerje ezen titkos egyesületet, adandó alkalommal meg fogok néhányat tagjai közül nevezni. Most előlegesen elég legyen csak azt tudatnom, hogy legújabbban, egy kezemenél lévő autographum' meg nem hazudtolható bizonyítása szerint, azon pasquillusnak szerzője, melly a' Károlyi István typographus által szerkesztetett, és a' Tudom. Gyűjtemény mellett kiadatul szokott *Koszorú'* 1836. évi folyamatának 173—176 lapjain *Verscim'* és a' tudós társaság' tizenegy tagja' kigúnyolására közrebocsátatott, szerzője *Frankenburg Adolf*, a' magyar tudós társaság' írnoka.

Bajza.

Nyomatik **Eudán**, a' magyar kir. egyetem' betüivel.

H I R D E T ⁹⁹ Ő

A' FIGYELMEZŐHÖZ.

Pest.

Martius' 7. 1837.

3. szám.

Heckenast Gusztáv,

pesti könyvárosnál (váczi-utca, Nádor-fogadóval szem közt)

épen most jelent meg:

Fogarasi' Zsebszótárának magyar-német része,
's az egész munka illy czím alatt kapható:

MAGYAR ÉS NÉMET

ZSEBSZÓTÁR.

Legújabb helyesírás szerint 's az ujonnan alakított-vagy fölélesztett szókkal bővítve összeirta

ALSÓ-VISZTI

FOGARASI JÁNOS.

Két kötet, ára 4 ft. peng. p.

F A' magyar-német részt, minek hiát a' tt. olvasó-közönség mindeddig olly igen érzi, külön is megszerezhetni; ára 2 ft. peng. p.

Megjelent, 's minden hiteles könyváros által az országban megszerezhető:

SEBÉSZI ESZKÖZTÁR

(Armamentarium chirurgicum).

Dr. Fritze E. után Bugát Pál által. XX. köre metszett táblán, 670 rajzzal; magyar német, és német magyar, az eszközöket a' Chelius' fordításában használt szavakkal visszaadó, német sebészek által is használható szógyűjtemény-nyel, borítékba kötve 1 fr. 12 kr. pgőben.

F A' MAGYAR POESIS' KÉZIKÖNYVE.

(Handbuch der ungrischen Poesie).

Kiadák Toldy és Fenyéry. Pest, 1828. n. 8. 2 kötet. 65 iv. Kötve 3ft. cp. (Boltiára 4 ft. cp.).

PILLANGÓ.

Külföldi válogatott elbeszélések' zsebkönyve.
Kiadá Széplaki Erneszt. Budán, 1836. n. 12r.
236 l. 1 ft. cp.

A' magyar tudós társaság' költségével elkészült, 's józsefnapi vásárra megjelenik a' következő két munka:

ELSŐ OKTATÁSRA

SZOLGÁLÓ

KÉZI KÖNYV,

vagyis

a' legszükségesebb tudományok' öszvesége' vallási különbség nélkül minden néptanítók' 's tanulók' számára készült,

's a' magyar tudós társaság' által első rendü MARCZIBÁNYI LAJOS-jutalommal

koszorúzott

's az academia' költségén kiadott

pályamunka.

Irtá Edvi Illés Pál, nemesdömölki ev. predikátor, esperesti iskola-ügyelő, a' dunántuli ev. superintendia' levéltárnoka, 's a' m. tudós társaság' lev. tagja.

TARTALOM.

Kalauzuló beszéd az oskolatanítókhoz, hogyan kelljen a' gyermekeket tanítani, és név szerint e' kézi könyvvel élni.

I. Főszakasz. Olvasókönyv. 1. rész. Értelem-gyakorlások. 2. rész. Erkölcsi elbeszélések és oktatások. 3. rész. Az illendőség és okos maga-alkalmaztatás. 4. rész. Tanulmányos és mulattató versek.

II. Főszakasz. Az oskolai tudományok' könyve. 5. rész. Számvetéstudomány. 6. rész. Időszámítás. 7. rész. Természettudomány. 8. rész. Földleírás. 9. rész. Egészség-tudomány. 10. rész. Gazdaság-tudomány. 11. rész. Történet-tudomány. Szerzelék: a' nemzetiségről. 12. rész. Törvénytudomány.

13. rész. Nyelvtudomány, írásmód (és levelező). Toldalék: a' magyar nyelvben divatos idegen szavak' jegyzéke.

Srétben 672 lap; Magyar- és Erdélyország' földképével a' legújabb állapot szerint; 's a' magyarországi mérges növények' és gombák' színezett képeivel; félbőrbe kötve: postapapíron 2 ft. 40 kr. cp. nyomtató-papíron 2 ft. conv.p.

ROMAI CLASSICUSOK

magyar fordításokban.

Kiadja

a' magyar tudós társaság.

Hidkötet: M. T. Ciceroból beszédek, levelek, és Scipio' álma. Fordítá Kazinczy Ferencz. n. Sr. 292 l.

TUDOMÁNYTÁR.

Közre bocsátja

a' magyar tudós társaság.

Ezen encyclopaediai folyóirás kiterjeszkedik az emberi tudás' minden ágaira, előkelő tekintettel a' jelenkor' haladásaira a' külön tudományokban; czélja mindennemű hasznos ismereteket minél több olvasóval közölni, a' tárgyak' választását közérdek határozza, valamint köz értelmesség — mennyiben a' dolgok' mivolta engedi — az előadást. Az illy természetű értekezések után következik a' literaturai szakasz, melly minden nemzetek' legújabb literaturája' nevezeteseb' tüneményeit ismerteti meg. Végre „vegyes közlések“ cím alatt mindennemű apróbb, a' tudományokat 's művészeteket, tudósokat és művészeket 's illetően intézeteket illető tudósítások resztké be mindegyik kötetet.

A' Tudománytárból évenként négy kötet jelenik meg; mindenik 15—18 felette gazdaságosan nyomtatott ívből áll nagy sad rétbén, több kevesebb réz- vagy kőmetszettel, mint a' szükség kívánja.

Az 1837diki év, vagyis az új folyam' első éve' négy kötetei Luczenbacher János, törv. dra, hites ügyvéd, a' pesti törvénytudományi kar 's a' m. t. társaság' rendes tagja, és Balogh Pál, orvos dr. a' pesti orvosi kar 's a' m. t. társaság' rendes tagja' szerkesztésök mellett, pontosan mindenkor pesti városára fognak megjelenni.

Ára közöns. papíron, könyvárosi úton, 4 for., postán 5 for. 36 kr. cp.

Ára posta papíron, könyvárosi úton, 6 for., postán 7 for. 36 kr. cp.

Előfizetést minden hiteles könyváros, 's minden kir. postahivatal fogad el a' fenn kitett árokon. Az utóbbiak az academia' könyvárosától Eggenberger Józseftől tisztól egy szabad példánnyal tiszteltetnek meg.

Találtnak még példányok az első, második és harmadik folyamathól is a' fenn kitett áron.

A' magyar tudós társaság'

ÉVKÖNYVEL.

Első kötet. 369 lap. Pest, 1833. 4ed rétbén, Kazinczy Ferencz' arczképével 's négy rézre metszett táblával. Színezett képű 's vászonkötésű példány' ára 6 for. — Színezetlené, papirosborítékú kemény kötésben 4 for. 20 kr.

Második kötet. Öszvesen 426 lap, Buda, 1835. 4ed rétbén, Imre János' arczképével, 7 kö-, és 8 rézmetszettel. Színezett képű 's vászonkötésű példány' ára 7 for. — Színezetlené, kemény kötésben 5 for.

Nyelvtudományi

PÁLYAMUNKÁK.

Kiadja a' m. t. társaság.

Első kötet. I. A' magyar nyelvbéli ragasztékok és szóképzők. Irta Csató Pál. Első rangú jutalom-felelet. II. A' magyar nyelv' szóalkató 's módosító ragainak nyelvtudományi vizsgálata. Irta Nagy János. Másodrangú jutalom-felelet. X és 176 lap. Budán, 1834. nagy Srét. Kötve postapap. 54 kr. közép pap. 40 kr.

MAGYAR

HELYESÍRÁS' és SZORAGASZTÁS'

főbb szabályai.

A' m. t. társaság' különös használatára. Második kiadás, 40 lap. Budán, 1834. Srét. Postapap. kötve 10 kr.

Magyar és Német

ZSEBSZÓTÁR.

Közre bocsátá a' m. t. társaság.

Német - magyar rész. Budán, 1835. kis Srét, IV és 846 lap, három oszlopra. Iró papíron füzve 3 ft. Postap. füzve 3 ft. 30 kr. (A' magyar-német rész sajtó alatt).